

ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЕКОНОМІКИ НА ОСНОВІ ПОЛОЖЕНЬ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Актуальність означеної проблеми пов'язана з визначенням перспектив розвитку інклюзивної економіки країни й вдосконалення стратегічного планування за рахунок використання положень антикризового менеджменту. Залучення принципів інклюзивної економіки, як складної системи відносин, обумовлює максимальну зайнятість й взаємодію усіх суб'єктів господарювання й проживання з метою розвитку соціально-економічної сфери в різних країнах. Становлення інклюзивної економіки обумовлено необхідністю залучення всіх верств населення до соціально-економічного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які опирається автор проведено на основі досліджень застосування методологічних підходів моделювання на основі модифікації моделей Неймана, Солоу і Самуельсона-Хікса, а також Дебая-Грюнеїзена, що дозволяє враховувати ангармонічності, які призводять до нелінійної залежності кластерних рівнів від вихідних чисел. Подібність до фізичної моделі дає право провести мезомасштабне дослідження. Крім цього кластерна динаміка та методи Монте-Карло для визначення ступенів ризику можуть бути використані для виявлення параметрів моделювання розвитку інклюзивної економіки. В основу напрацювань щодо останньої покладені розробки вітчизняних вчених: А.В. Базилюк, Л.І. Федулової та ін., які й були покладені в основу подальшого дослідження.

Метою роботи є розробка та обґрунтування науково-методичних засад формування моделі розвитку інклюзивної економіки на основі положень антикризового менеджменту, яка має базуватись на принципах сталості та комплексності, що надасть змогу доповнити існуючі методи прийняття управлінських рішень та підвищити ефективність економіки на мезорівні.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів.

Концептуальним положенням дефініції «Інклюзивна економіка» присвячено статтю Л.І. Федулової «Інклюзивні інновації в системі соціально-економічного розвитку» (2016). В праці також розглянуто теоретичні підходи до розуміння сутності інклюзивної моделі розвитку економіки в сучасних умовах, визначено особливості і роль інклюзивних інновацій в забезпеченні соціально-економічного розвитку, розроблено концептуальну схему методологічних засад інклюзивних інновацій та, на основі аналізу умови формування інклюзивного інституційного середовища та інклюзивних бізнес-моделей для реалізації інклюзивних інновацій й формування ринку інклюзивних товарів і послуг, розроблено пропозиції щодо запровадження інклюзивних інновацій в економіку України. В напрацюваннях А.В. Базилюк містяться положення обґрунтування важливості інклюзивного зростання як основи соціально-економічного розвитку країни через інклюзію усіх членів суспільства та гуманізацію економічних процесів шляхом формування ціннісних орієнтацій. Обґрунтована модель інклюзивного розвитку для України, яка базується на забезпеченні конкурентоспроможності економіки та рівномірного підвищення добробуту усіх громадян.

В подальших дослідженнях спираємось на особливості інклюзивного середовища, яке передбачає, що кожна особистість відчуває важливість свого життя і залучена у різні види діяльності. В даному випадку держава зобов'язана надати можливість людині реалізувати свій потенціал, бути активним повноцінним членом суспільства та отримувати таку частину результатів праці в результаті розподілу, яка дозволить забезпечити відтворення суспільного процесу. Це стає можливим завдяки реалізації рівного доступу до результатів праці й передбачає рівномірний і достатній розподіл результатів праці між найманим працівником, підприємцем та державою через збалансований розмір заробітної плати, прибутків і податків. Якщо працюючий отримує гідну заробітну плату, то відповідно він та його сім'я має доступ до соціальних можливостей. А доступність до освіти, медицини і праці створює передумови до отримання кращої роботи і вищої оплати праці. До того ж, доступ до можливостей і доступ до результатів праці мають прямо пропорційну залежність.

На рівні держави механізмами та інструментами підвищення інклюзивності можуть виступати:

1. Установа соціальної інтеграції та рівності загальних благ.
2. Розвиток місцевого самоврядування як гаранта справедливості та соціального захисту.
3. Забезпечення пріоритетного розвитку соціальної сфери та підвищення загального доступу до засобів охорони здоров'я, освіти, включаючи загальний рівень культури.

На жаль, пострадянські країни не забезпечують ні рівного доступу до можливостей, ні справедливого доступу до результатів праці, що пов'язано, як правило, з високим рівнем корупції у державі. Тоді як саме модель інклюзивної економіки повинна гармонізувати людський, природний і виробничий капітал не тільки за кількісними, а й за якісними параметрами.

Світовий Економічний Форум (World Economic Forum) розраховує композитний індекс, який ранжує країни на основі їх комбінованих показників, називаючи його індексом інклюзивності розвитку (IDI). Він має більш комплексний зміст відносно стану економічного розвитку в порівнянні із загальноприйнятими рейтингами, що побудовані на основі ВВП на душу населення. Індекс інклюзивного розвитку базується на 12 індикаторах, об'єднаних в три групи, які оцінюють рівень економічного розвитку: зростання і розвиток (включаючи зростання ВВП, зайнятості, продуктивності праці, очікуваної тривалості життя); інклюзивність (медіанний дохід

домогосподарств, рівень бідності та нерівності); рівність між поколіннями (рівень заощаджень, демографічного навантаження, державного боргу і забруднення навколишнього середовища). Індекс виступає розширеною оцінкою економічного розвитку країн. Окрім оцінки ВВП, цей індекс вимірює додаткові параметри. Отже, індекс складається з 12 показників, які пов'язані в три великі групи: зростання та розвиток (ВВП на душу населення в доларах США, продуктивність праці, здорова тривалість життя й зайнятість населення). Найпоширеніші методики визначення інклюзивного розвитку країни розроблені Азійським банком розвитку (АБР) та Всесвітнім економічним форумом. Відповідно досліджень АБР до факторів, які визначають рівень інклюзивного розвитку, належать: бідність та нерівність у розподілі доходів; економічне зростання та зайнятість; інфраструктура; доступ до освіти та охорони здоров'я; доступ до базових інфраструктурних послуг та послуг; гендерна рівність та можливості; соціальна безпека; уряд та інституції.

Побудова моделі розвитку інклюзивної економіки дозволить всебічно оцінити подальші перспективи та окреслити стратегічне планування, спираючись на положення антикризового менеджменту. В основу моделі покладені наступні важелі антикризового управління: прогнозування, планування, макроекономічні дослідження, удосконалення статистичної звітності для достовірного оцінювання реальної ситуації, контроль-інспекційна діяльність, механізми використання податкових важелів, політика кредитування тощо.

Рис. 1. Алгоритм побудови моделі розвитку інклюзивної економіки на основі положень антикризового менеджменту

Висновки даного дослідження й перспективи подальшого розвитку в даному напрямку.

Таким чином, в результаті формування моделі розвитку інклюзивної економіки доречно вдосконалити методи прийняття управлінських рішень в умовах адаптації країни до кризових ситуацій шляхом залучення внутрішнього потенціалу, адекватного захисту національних інтересів від наявних та потенційних загроз на основі сучасних підходів антикризового управління.

Список використаної літератури:

1. Partnerships Platform. Sustainable development GOALS [Електронний ресурс]: за даними офіційного сайту – Режим доступу: <https://sustainabledevelopment.un.org/partnerships/>
2. European Bank for Reconstruction and Development. Economic inclusion. [Електронний ресурс]: за даними офіційного сайту – Режим доступу: <https://www.ebrd.com/what-we-do/projects-and-sectors/economic-inclusion.html>
3. Федулова Л. І. Інклюзивні інновації в системі соціально-економічного розвитку / Л. І. Федулова // Економіка: реалії часу. – № 3 (25). – 2016. – С. 56–65. – Бібліогр.: с. 65.
4. Базиліук А.В., Жулін О.В. Інклюзивне зростання як основа економічного розвитку / А.В. Базиліук, О.В. Жулін // Економіка та управління на транспорті. – 2015. – Вип. 1. – С. 19–29. – Бібліогр.: с. 29.
5. Антикризове управління національною економікою: монографія / [І. Малий, І. Радіонова, Л. Ємельяненко та ін.] / за заг. ред. І. Малога. – К.: КНЕУ, 2017. – 368 с.